

**НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ
ДИДАКТИКИ ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ імені Г. С. СКОВОРОДИ**

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ОСВІТА ХХІ СТОЛІТТЯ»

**ДУ «ІНСТИТУТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ НАМН
УКРАЇНИ»**

НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРОЄКТ «ІНТЕЛЕКТ УКРАЇНИ»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою
Харківського національного
педагогічного університету
імені Г. С. Сковороди
протокол № 5
від 25.04.2024

СХВАЛЕНО

Вченою радою
ДУ «Інститут охорони здоров'я
дітей та підлітків Національної
академії медичних наук України»
протокол № 7
від 15.05.2024

Програма

**підвищення кваліфікації педагогічних працівників
закладів дошкільної та загальної середньої освіти,
які працюють (будуть працювати) за освітньою програмою
науково-педагогічного проєкту «Інтелект України»,
із питань психологічної підтримки учасників освітнього процесу
та створення безпекового освітнього середовища**

Розробники: проєктна група у складі Гавриш Ірини Володимирівни — доктора педагогічних наук, професора, наукового керівника науково-педагогічного проєкту «Інтелект України» (далі — Проєкт), директора науково-дослідного інституту експериментальної дидактики Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди; Даниленка Георгія Миколайовича — доктора медичних наук, професора, директора ДУ «Інститут охорони здоров'я дітей та підлітків НАМН України»; Єреська Олега Вікторовича — кандидата педагогічних наук, доцента кафедри педагогіки Національного університету біоресурсів і природокористування України, заступника наукового керівника Проєкту з питань нормативно-правового забезпечення його реалізації в освітньому просторі України; Щербакової Олени Олександрівни — доктора психологічних наук, старшого дослідника, першого заступника керівника Проєкту, провідного наукового співробітника ДУ «Інститут охорони здоров'я дітей та підлітків НАМН України».

Рецензент: Красіна Ганна Валеріївна, кандидат психологічних наук, психотерапевт за методом кататимно-імагінативної психотерапії (символдрама); провідний експерт з психічного здоров'я та психосоціальної підтримки БФ «Карітас України», міжнародний тренер програм Israel Trauma Coalition (ITC) та International Child Development Programme (ICDP), Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, старший викладач кафедри педагогіки, психології, початкової освіти та освітнього менеджменту.

Щербаков Олександр Федорович, відмінник освіти України, Комунальний заклад «Харківський ліцей № 169 Харківської міської ради», директор.

Термін дії програми: з 15.05.2024 року до 15.05.2029 року.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Ця програма курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів дошкільної та загальної середньої освіти (далі — Програма), які працюють (будуть працювати) за освітньою програмою Проекту, зокрема в умовах воєнного / повоєнного стану, розроблена згідно з нормативно-правовою базою функціонування освітньої системи України, з урахуванням аксіологічних імперативів оновлення змісту, методів, форм і засобів національної системи освіти відповідно до статті 51 Закону України «Про повну загальну середню освіту», Концепції «Нова українська школа», цивілізаційних викликів ХХІ ст., основних положень педагогіки гуманізму, надбань сучасної психології, педагогіки, вікової фізіології, особливостей організації освітнього процесу в умовах воєнного / повоєнного стану.

Актуальність Програми. Психічне здоров'я особистості завжди було не лише однією зі складових феномену здоров'я, разом із фізичним, соціальним і духовним, а й одним із визначальних чинників успішності функціонування кожного організму.

Війна в Україні стала стресом для всіх учасників освітнього процесу, багато з яких були змушені покинути звичні місця проживання та переїхати до більш безпечних. Аналізуючи психоемоційний стан дітей, команда Проекту визначила, що переважна більшість внутрішньо переміщених дітей шкільного віку та підлітків були свідком або учасником тяжких подій на початку і під час війни, а саме: 53,9 % були змушені розлучитися з рідними та близькими; 54,5 % вимушено переїхали за кордон; 4,5 % перенесли окупацію, перебували під обстрілами та бомбардуваннями; 5,8 % пережили смерть близьких; 11,4 % зазнали голоду, холоду; 3,6 % — відсутність питної води, втрату житла.

Також можемо знайти багато доказів важливості формування емоційної компетентності людини: 80 % педагогічних працівників вважають, що позитивні емоції мають вирішальне значення для успіху в навчанні, а емоційне благополуччя — для розвитку фундаментальної грамотності та комунікативних навичок.

Сфера освіти, як і всі сфери життя суспільства, зазнала сильних змін під час воєнного стану. В умовах соціальних катаклізмів, зокрема й збройної агресії проти України, відбулося зниження ефективності системи підвищення кваліфікації вчителів. До гострих освітніх проблем сьогодення належать:

- 1) недостатня підготовленість учителів до збереження власної психоемоційної стабільності в стресових ситуаціях і до надання першої психологічної допомоги й емоційної підтримки учням;
- 2) необізнаність учителів щодо ефективних шляхів надолуження освітніх утрат і готовність використовувати інструменти, які дають школярам право вибору, забезпечують можливість проявляти свої сильні сторони та вміння;
- 3) організація навчання в умовах дистанційної, змішаної освіти тощо.

Зазначене спричинило виникнення соціального замовлення на педагогічного працівника нової генерації, спроможного до ефективної професійної діяльності в умовах воєнного / повоєнного стану, здатного

швидко адаптуватися та відновлюватися після впливу стресових ситуацій, змін, проблем, невдач, розчарувань або пролонгованого стресу, зберігаючи фізичне й ментальне здоров'я (власне та оточення) і, найголовніше, гідність.

Цільова група: педагогічні працівники закладів дошкільної та загальної середньої освіти, які працюють (будуть працювати) за освітньою програмою Проєкту, — вихователі, учителі 1–11(12)-х класів, керівники, заступники керівників, інші педагогічні працівники.

Обсяг (тривалість): 15 годин (0,5 ECTS-кредиту).

Особливості реалізації програми. Програма реалізується на засадах андрагогічного, особистісно орієнтованого, компетентнісного та діяльнісного підходів, що забезпечує її практичну спрямованість. Це дозволяє враховувати наявний професійний досвід слухачів і спрямовує їх на безпосереднє застосування отриманих знань у власній практиці. Навчання передбачає активну участь слухачів у виконанні практичних завдань, розборі кейсів, а також у груповій роботі та рефлексії.

Набір слухачів на навчання здійснюється за наступними критеріями: вихователь, учитель, керівник, заступник керівника працює (розпочинає працювати) за освітньою програмою науково-педагогічного проєкту «Інтелект України», не проходив курси за цією програмою останні 5 років або потребує оновлення знань через зміни нормативно-правової бази.

До викладання залучаються фахівці (тренери), які пройшли попередню підготовку з викладання Програми.

Форма підвищення кваліфікації: очна / очно-дистанційна / дистанційна.

Напрями: розвиток загальних і професійних компетентностей відповідно до професійних стандартів «Вихователь закладу дошкільної освіти», затвердженого наказом Міністерства економіки України від 19.10.2021 р. № 755-21, «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти», затвердженого наказом Міністерства економіки України від 28.09.2021 р. № 620-21, «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.12.2020 р. № 2736, «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства економіки України від 17.09.2021 р. № 568-21, зокрема громадянської, соціальної, культурної, лідерської, етичної, інформаційно-цифрової, психологічної, емоційно-етичної, педагогічного партнерства, інклюзивної, здоров'язберезувальної, проєктувальної, прогностичної, організаційної, оцінювально-аналітичної, інноваційної, рефлексивної, здатності до навчання впродовж життя; використання інформаційно-комунікативних і цифрових технологій в освітньому процесі, включно з електронним навчанням, інформаційною та кібернетичною безпекою; формування навичок збереження та зміцнення психічного здоров'я, надання першої психологічної допомоги.

Мета підвищення кваліфікації: підвищити рівень сформованості системи загальних і професійних компетентностей слухачів курсів для забезпечення соціально-емоційної стабільності всіх учасників освітнього процесу; реалізація вимог статті 51 Закону України «Про повну загальну середню освіту», інших нормативно-правових актів із питань функціонування національної системи освіти в частині забезпечення вдосконалення знань, умінь і практичних навичок педагогічних працівників із надання психологічної підтримки учасникам освітнього процесу.

Завдання підвищення кваліфікації:

✓ розуміння поширених викликів у сфері психічного здоров'я учасників освітнього процесу (педагогічних та інших працівників відповідних закладів освіти, здобувачів освіти, їхніх батьків (осіб, які їх замінюють)), зокрема спричинених збройною агресією російської федерації проти України, і шляхів надання психосоціальної підтримки;

✓ створення умов для переосмислення слухачами важливості ідентифікації та активізації життєвих цінностей;

✓ покращення соціальних стосунків у педагогічному, дитячому, учнівському колективах, сприяння у створенні безпечного, здоров'язбережувального середовища закладу освіти;

✓ формування в слухачів курсів системи знань, умінь та навичок, цінностей і ставлень як складників ключових і професійних компетентностей, що дозволить їм здійснювати професійно-педагогічну діяльність на високому рівні, зокрема в умовах дистанційного, змішаного навчання;

✓ опанування дистанційних форм психосоціальної підтримки, розвитку емоційної компетентності у важкодоступних місцях в умовах воєнного стану;

✓ удосконалення раніше набутих та/або набуття нових компетентностей за відповідними професійними стандартами «Вихователь закладу дошкільної освіти», «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти», «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти».

Перелік компетентностей:

До ключових і професійних компетентностей, що мають бути сформовані внаслідок реалізації цієї програми курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів дошкільної та загальної середньої освіти, окрім компетентностей, визначених відповідними професійними стандартами, належать:

✓ *соціально-громадянська компетентність* — розуміння сутності громадянського суспільства; опанування знань про права та свободи людини; усвідомлення глобальних (зокрема екологічних) проблем людства й можливостей особистої участі в їхньому розв'язанні; визнання громадянського суспільства, громадянського обов'язку та почуття власної гідності як особистісних цінностей громадянина України; сформованість умінь

до ефективної та конструктивної участі в суспільному розвитку, визначення проблемних питань у соціокультурній і професійній сферах життєдіяльності людини й винайдення шляхів їхнього розв'язання; здатність до ефективної роботи в команді, запобігання і розв'язання конфліктів завдяки компромісам;

✓ **загальнокультурна компетентність** — здатність розуміти твори мистецтва, формувати власні мистецькі смаки, самостійно виражати ідеї, досвід і почуття за допомогою мистецтва; спроможність усвідомлювати особисту національну ідентичність як підґрунтя позитивного ставлення та поваги до представників інших культур;

✓ **підприємницька компетентність** — уміння генерувати нові ідеї та ініціативи й утілювати їх із метою підвищення як власного соціального статусу та добробуту, так і розвитку суспільства й держави;

✓ **інформаційно-цифрова компетентність** — здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних потреб і вимог сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства; опанування різноманітних способів наведення інформації, її візуалізації з використанням інформаційно-комунікаційних технологій;

✓ **професійно-педагогічна компетентність** — обізнаність із новітніми науково обґрунтованими відомостями з педагогіки, психології, педагогічної інноватики, методиками для створення освітньо-розвивального середовища, що сприяє цілісному особистісному становленню дітей дошкільного, молодшого, середнього та старшого шкільного віку; здатність до продуктивної професійної діяльності на основі розвиненої педагогічної рефлексії відповідно до провідних ціннісно-світоглядних орієнтацій, вимог педагогічної етики та викликів базової школи;

✓ **мовно-комунікативна професійна компетентність** — опанування системних знань про норми й типи професійно-педагогічного спілкування в процесі організації колективної та індивідуальної діяльності здобувачів освіти; сформованість умінь вислуховувати, відстоювати власну позицію з використанням різних прийомів розмірковувань та аргументації; розвиненість культури професійно-педагогічного спілкування; здатність досягати педагогічних результатів засобами продуктивної комунікативної взаємодії (сформованість відповідних знань, вербальних і невербальних умінь і навичок залежно від комунікативно-діяльнісних ситуацій);

✓ **психологічно-фасилітативна компетентність** — усвідомлення ціннісної значущості фізичного, психічного й морального здоров'я суб'єктів освітнього процесу; здатність сприяти їхньому творчому становленню, вибудовувати індивідуальну освітню траєкторію здобувачів освіти.

Очікувані результати навчання:

✓ розуміння причин і природи стресу в педагогічній діяльності, причин, прояву дитячого стресу, механізмів управління стресом і складними ситуаціями;

- ✓ уміння визначати та керувати емоційним кліматом у колективах відповідних закладів освіти, наповнювати діяльність психологічно корисними активностями, розвивати стресостійкість до викликів педагогічної діяльності;
- ✓ набуття досвіду допомоги й самопомоги з проблем емоційного та професійного вигорання педагогічних працівників;
- ✓ розуміння закономірностей, особливостей розвитку та функціонування психічних явищ у контексті професійних завдань;
- ✓ уміння складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням індивідуальних запитів і потреб учасників освітнього процесу, програму профілактичних і просвітницьких заходів психологічної допомоги;
- ✓ усвідомлення шляхів перенаправлення учасників освітнього процесу зі складними розладами психічного здоров'я до відповідних фахівців;
- ✓ здійснення ефективних заходів допомоги з питань розвитку емоційної компетентності, збереження та зміцнення психічного здоров'я (власного й оточення).

Оцінювання результатів підвищення кваліфікації. Умовою успішного завершення курсу є відвідування не менше 95 % аудиторних занять; успішне виконання тестів до кожного модуля, написання есе.

Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації: сертифікат підвищення кваліфікації встановленого зразка обсягом 15 годин / 0,5 ECTS.

Вартість: безкоштовно.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Таблиця 1

Навчальний план курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів дошкільної та загальної середньої освіти, які працюють (будуть працювати) за освітньою програмою науково-педагогічного проєкту «Інтелект України», із питань психологічної підтримки учасників освітнього процесу та створення безпечового освітнього середовища

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
1	2	3	4	5	6
МОДУЛЬ 1. Психологічна допомога учасникам освітнього процесу					
1.1. Стрес: його наслідки та шляхи подолання. Методи запобігання перевтомі, як наслідку стресу	0,5	1		0,5	2

1	2	3	4	5	6
1.2. Вторинна травматизація. Професійне вигорання. Втома від співчуття	0,5	1		0,5	2
1.3. Перша психологічна допомога. Механізми перенаправлення	0,5	1		0,5	2
1.4. Шляхи подолання стресових станів в освітньому середовищі. Особливості надання психологічної підтримки батькам та учням: поради та рекомендації	0,5	1		0,5	2
Разом за модулем	2	4		2	8
МОДУЛЬ 2. Принципи формування безпечного середовища закладів освіти					
2.1. Психологічні особливості безпечного освітнього середовища. Практики його розбудови	0,5	1		0,5	2
2.2. Емоційний інтелект і розвиток емоційної компетентності	0,5	1		0,5	2
2.3. Резиліентність як особистісний ресурс учасників освітнього процесу в умовах війни. Цінності — основа резиліентності. Джерела активізації життєвих цінностей	0,5	1		0,5	2
Разом за модулем	1,5	3		1,5	6
МОДУЛЬ 3. Діагностико-аналітичний модуль					
3.1. Модульний контроль; захист індивідуального / групового проекту			0,5	0,5	1

Разом за модулем			0,5	0,5	1
Загальна кількість годин, передбачених навчальним планом	3,5	7	0,5	4	15

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Нормативна база Програми. Програма розроблена з урахуванням положень, передбачених Законами України «Про освіту» (зі змінами), «Про повну загальну середню освіту» (зі змінами), на основі Базового компоненту дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти), затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2021 р. № 33, Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 р. № 87, Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету міністрів України від 30.09.2020 р. № 898, Державного стандарту базової і повної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1392 (зі змінами від 01.09.2020 р.), на засадах Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (зі змінами), Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників (зі змінами), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.09.2019 р. № 800, Національної рамки кваліфікацій (зі змінами), професійними стандартами: «Вихователь закладу дошкільної освіти», «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти», «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти», наказів Міністерства освіти і науки України від 16.07.2018 р. № 776 «Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти», від 09.09.2022 р. № 805 «Про затвердження Положення про атестацію педагогічних працівників» (зі змінами), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21 грудня 2022 р. за № 1649/38985, від 29.06.2021 р. № 734 «Про проведення експерименту за темою “Створення й упровадження моделі національного освітнього технопарку з підвищення якості дошкільної та загальної середньої освіти за участі закладів освіти, які працюють за науково-педагогічним проектом «Інтелект України»” на червень 2021 — грудень 2030 рр.», від 01.08.2022 р. № 683 «Про завершення всеукраїнського експерименту за темою “Реалізація компетентнісного підходу в науково-педагогічному проекті «Інтелект України»” на базі закладів загальної середньої освіти за 2016–2022 роки та внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 03.02.2021 р. № 140», Концепції організації профільного навчання в 10–11(12)-х класах, які працюють за науково-педагогічним проектом «Інтелект України» (протокол № 58 від 12.05.2020 р. роботи комісії з питань інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи з проблем виховання, розвитку дітей та учнівської молоді

в загальноосвітніх навчальних закладах Науково-методичної ради з питань освіти МОНУ), інших нормативно-правових актів.

Зміст Програми визначено відповідно до дидактичних основ конструювання змісту освіти. Згідно з принципом відповідності змісту освіти формаційним і цивілізаційним тенденціям розвитку людства загалом й українського суспільства зокрема як вихідні розглядаємо положення постнекласичної парадигми освіти, у якій концептуальною освітньою метою визнано створення умов для самоактуалізації та творчої самореалізації особистості в складному нестабільному світі. Аксіологічними імперативами державної освітньої політики в постнекласичній парадигмі є поєднання технократизму з гуманістичними пріоритетами та культуроцентричністю, що репрезентує типові риси культурної особистості: духовність, національну свідомість, культурну толерантність, позитивне мислення, емоційний інтелект тощо.

Модернізація національної системи освіти на засадах *компетентнісного підходу*, концептуальною метою якого є становлення здобувача освіти як суб'єкта життєдіяльності завдяки сформованості системи взаємопов'язаних ключових, загальнопредметних і предметних компетентностей, вимагає відмови від когнітивного підходу до формування змісту освіти із загальновідомою тріадою структурних компонентів (ЗУНів) на користь компетентнісного, у межах якого структурними компонентами змісту освіти є ключові та професійні компетентності.

Відповідно до вищезазначеного навчальний план курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів дошкільної та загальної середньої освіти, які працюють (будуть працювати) за освітньою програмою Проєкту, реалізується за 15 академічних годин (0,5 ECTS-кредиту) і містить 3 модулі: «Психологічна допомога учасникам освітнього процесу», «Принципи формування безпекового середовища закладів освіти» та діагностико-аналітичний.

МОДУЛЬ 1. ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА УЧАСНИКАМ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Психологічна допомога учасникам освітнього процесу (8 академічних годин) забезпечує формування компетентності слухачів курсів із питань здоров'язбереження, психології особистості, зміцнення психічного здоров'я, подолання емоційного та професійного вигорання педагогічних працівників тощо. В умовах збройної агресії російської федерації проти України, вимушеної внутрішньої та зовнішньої міграції населення, зокрема й дітей, особливої актуальності набули питання виявлення та надання першої психологічної допомоги учасникам освітнього процесу, подолання наслідків травм, посттравматичних стресових розладів, інших порушень психічного здоров'я. Також розглянуто питання організації надання психологічної допомоги в дистанційному режимі, що має дати змогу побудувати відповідну роботу й у важкодоступних місцях (наближених до зони бойових дій тощо).

Основними професійними компетентностями, які формуються змістом зазначеного модуля, є:

- здатність надавати допомогу та самодопомогу з проблем емоційного та професійного вигорання педагогічних працівників, здійснювати ефективні заходи з питань збереження та зміцнення психічного здоров'я (власного й оточення);
- здатність визначати емоційний клімат і керувати ним у колективах відповідних закладів освіти, наповнювати діяльність психологічно корисними активностями, розвивати стресостійкість до викликів педагогічної діяльності;
- здатність надавати допомогу з питань розвитку емоційної компетентності, збереження та зміцнення психічного здоров'я, зокрема дистанційно.

МОДУЛЬ 2. ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕКОВОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

Модуль *Принципи формування безпекового середовища закладів освіти* (6 академічних годин) спрямований на формування в слухачів курсів уявлення про принципи розбудови та функціонування безпекового середовища, здатності здійснювати професійну діяльність із формування здоров'язбережувальної компетентності, зміцнення психічного здоров'я, розвитку емоційного інтелекту й емоційної компетентності тощо. Зазначені питання завжди були актуальними в закладах освіти, проте збройна агресія російської федерації проти України надзвичайно посилила їхню актуальність. Також пропонується розглянути питання протистояння фейковій інформації, зокрема й країни-агресора.

Основними професійними компетентностями, які формуються змістом зазначеного модуля, є:

- здатність надавати допомогу з питань розвитку емоційної компетентності, збереження та зміцнення психічного здоров'я (власного й оточення);
- здатність формувати в учнів здоров'язбережувальну компетентність, ціннісне ставлення до здоров'я власного й оточення;
- здатність керувати емоційним кліматом у колективах відповідних закладів освіти, наповнювати діяльність психологічно корисними активностями, розвивати стресостійкість до викликів педагогічної діяльності;
- здатність розбудовувати та підтримувати функціонування безпекового середовища відповідного закладу освіти;
- здатність формувати позитивне мислення та емоційний інтелект, емоційно підтримувати учасників освітнього процесу.

МОДУЛЬ 3. ДІАГНОСТИКО-АНАЛІТИЧНИЙ МОДУЛЬ

Діагностико-аналітичний модуль (частково реалізується впродовж перших двох модулів, також відводиться 1 година на виконання підсумкової діагностувальної роботи) спрямований на визначення та підвищення рівня

сформованості ключових і професійних компетентностей педагогічних працівників закладів освіти, які працюють / будуть працювати за освітньою програмою Проєкту. Модуль передбачає поточне діагностування слухачів, модульний контроль і захист індивідуального / групового проєкту «Модель здоров'язберезувального середовища мого закладу освіти».

Організаційні питання реалізації Програми. Програма може реалізуватися за очною, дистанційною та очно-дистанційною формами навчання.

Очна форма передбачає інтерактивні лекції, майстер-класи, тренінги, дискусії, конференції, захист індивідуальних і групових проєктів тощо.

Дистанційна форма містить заняття в синхронному та асинхронному режимах.

Навчання слухачів у синхронному режимі відбувається у мікрогрупах під керівництвом тренерів із використанням Zoom-конференцій. Для цього застосовують інтерактивні технології навчання. До кожного заняття додаються презентації, PDF-файли, тестові завдання для поточного діагностування рівня засвоєння слухачами навчального матеріалу.

Навчання слухачів в асинхронному режимі здійснюється завдяки наданню слухачам доступу до архівів конференцій і навчально-методичних матеріалів. Слухач зобов'язаний виконати всі завдання тренера та відвітати йому про результат. У разі потреби тренер надає індивідуальні консультації слухачеві.

Очно-дистанційна форма, яку в сучасній андрагогіці вважають найефективнішою формою освіти дорослих, надає можливість поєднати переваги очної та дистанційної форм навчання.

Визнання результатів опанування слухачами Програми. За умов успішного опанування Програми слухачі отримують свідоцтво, що відповідає вимогам пункту 13 постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (зі змінами) від 21.08.2019 р. № 800.

Суб'єкти підвищення кваліфікації (обласні інститути післядипломної педагогічної освіти (далі — обласні ІППО) та громадська організація «Освіта XXI століття») протягом 15 календарних днів оприлюднюють на своїх офіційних вебсайтах інформацію про видачу свідоцтв.

Результати підвищення кваліфікації в обласних ІППО не потребують додаткового визнання.

Результати підвищення кваліфікації в громадській організації «Освіта XXI століття» ухвалюються *рішенням педагогічної / ученої ради закладу освіти, у якому працює педагогічний працівник*, і зараховуються йому в обсязі кількості годин, зазначених у свідоцтві.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Закон України «Про освіту».
2. Закон України «Про повну загальну середню освіту».

3. Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 р. № 898.

4. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа».

5. Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 р. № 800.

6. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 р. № 1225.

7. Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу в умовах воєнного стану та подолання освітніх втрат учнів.

Основна література

1. Гоулман Д. Емоційний інтелект / пер. з англ. С.-Л. Гумецької. Х.: Віват, 2018. 512 с.

2. Грузинська І. М. Теоретичні аспекти проблеми емоційного інтелекту у юнацькому віці. *Наук. часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова*. Серія 12: Психологічні науки. 2017. Вип. 5 (50). С. 66–95.

3. Зарицька В. В. Вікові передумови розвитку емоційного інтелекту особистості (дошкільний і шкільний періоди). *Вісн. Харків. нац. пед. ун-ту ім. Г. С. Сковороди*. Серія: Психологія. 2011. Вип. 38. С. 35–53.

4. Зелюк В. Формування емоційного інтелекту в контексті педагогіки А. С. Макаренка. *Витоки педагогічної майстерності*. Серія: Педагогічні науки. 2012. Вип. 9. С. 84–87.

5. Курмишева Н. І. Емоційний інтелект і менеджмент. *ПостМетодика*. 2010. № 6 (97). С. 56–59.

6. Лящ Оксана. Методичні рекомендації щодо розвитку емоційного інтелекту в юнацькому віці. *Зб. наук. пр. Нац. акад. Держ. прикордон. служби України*. Серія: Психологічні науки / гол. ред. О. Ф. Волобуєва. Хмельницький: Вид-во НАДПСУ. 2019. № 4 (15). С. 147–164.

7. Назарук Н. В. Психологічний аналіз моделей емоційного інтелекту. *Теорія і практика сучасної психології: зб. наук. пр.* Класичний приватний університет. 2018. № 3. С. 61–65.

8. Невидимі наслідки війни. Як розпізнати? Як спілкуватись? Як допомогти подолати?: довід. для широкого кола фахівців / загальна редакція: К. Возніцина, Л. Литвиненко. К., 2020. 192 с.

9. Особливості психологічного супроводу учасників освітнього процесу, які пережили травму під час війни: посіб. / О. О. Щербакова, Л. В. Кондрацька, Г. В. Красіна. Х.: СТЕМ ОСВІТА, 2023. 256 с.

10. Перша психологічна допомога: посіб. для працівників на місцях. К.: Унів. вид-во «ПУЛЬСАРИ», 2017. 64 с.

11. Психічні розлади внаслідок COVID-19: навч. посіб. / В. Д. Мішиєв, Б. В. Михайлов, Є. Г. Гриневич, В. Ю. Омелянович. К.: ВСВ «Медицина», 2024. 151 с.

12. Розлади психічної сфери внаслідок бойових дій: навч. посіб. / В. Д. Мішиєв, Б. В. Михайлов, Є. Г. Гриневич, В. Ю. Омелянович. К.: ВСВ «Медицина», 2023. 127 с.

13. Юнак В. Ю. Депресія: погляд психотерапевта: наук.-попул. вид. К.: ВСВ «Медицина», 2023. 334 с.

Електронні джерела

1. Вибрані матеріали міжнародної програми з формування м'яких навичок СЕЕнавчання / за загальною редакцією О. Елькіна, О. Масалітіної, Я. Фюрста. Харків: Дім реклами, 2019. Спеціально для П'ятої національної (не)конференції для шкільних педагогів EdCamp Ukraine 2019. URL: <https://nus.org.ua/articles/shho-take-programa-sotsialnoemotsijnogo-ta-etychnogo-navchannya-i-yak-vonapratsyuye/>

2. Коли світ на межі змін: стратегії адаптації. Психологічна підтримка вчителів та дітей у часи війни. file:///C:/Users/Professional/Downloads/GG%20prostir%20posibnyk%201%20str.p

3. Benefits of SEL. URL: <https://casel.org/impact/> 17. Emotions and learning. Programme and meeting document. UNESCO International Bureau of Education, International Academy of Education. Reinhard Pekrun. 2014. URL: <https://unesdoc.unesco.org/>

4. <https://hryoutest.in.ua/courses/programa-pidvishchennya-kvalifikaciji-psiholohichnoji-pidtrimki-dlya-osvityan-ta-batkiv>

5. https://znayshov.com/News/Details/kursy_pidvyshchennia_kvalifikatsii_pedagogichnykh_pratsivnykiv_u_chastyni_nadannia_psykholohichnoi_pidtrymky_uchasnykam_osvitnoho_protsesu